

Handhaving in de kinderopvang

In deze brochure vind je informatie over de handhaving in de kinderopvang. Dit zijn de maatregelen die Opgroeien neemt om ervoor te zorgen dat de kinderopvang aan de regelgeving voldoet. Welke stappen worden er gezet? Wat kan je als organisator doen als er inbreuken zijn of als Opgroeien handhaaft?

INHOUD

In deze brochure vind je informatie over de handhaving in de kinderopvang. Dit zijn de maatregelen die Opgroeien neemt om ervoor te zorgen dat de kinderopvang aan de regelgeving voldoet. Welke stappen worden er gezet? Wat kan je als organisator doen als er inbreuken zijn of als Opgroeien handhaaft?.....	2
Waarom handhaving?.....	4
De regelgeving over handhaving.....	4
Hoe gaat Opgroeien de voorwaarden na?	4
Gegevens en documenten	4
Steekproeven.....	4
Verslagen van Zorginspectie.....	5
Wat doet Zorginspectie?	5
Het verslag van Zorginspectie.....	5
Het verschil tussen aandachtspunten en inbreuken.....	6
Hoe ga je aan de slag met een inspectieverslag?.....	6
Geen inbreuken of aandachtspunten	6
Het opvolgings- en handhavingstraject.....	7
Het voortraject.....	7
Het plan van aanpak.....	7
Een gesprek.....	8
De aanmaning.....	8
Wat is een aanmaning?	8
Een aanmaningsgesprek.....	8
Ondersteuning.....	9
Wie informeren?.....	9
Wat na de aanmaning?.....	9
Is alles in orde?.....	9
Opnieuw inbreuken?.....	9
Het voornemen.....	10
Wat is een voornemen?	10
Het recht om gehoord te worden	10
Wie informeren?.....	10
Wat gebeurt er nadat je bent gehoord?	10

Is alles in orde?	11
Opnieuw inbreuken?	11
De beslissing tot handhaving	11
Welke Bestuurlijke maatregelen kan Opgroeien nemen?	11
Wijziging van de vergunning	11
Schorsing van de vergunning	11
Opheffing van de vergunning	11
Terugvorderen van de subsidie	12
Verminderen van de subsidie	12
Schorsing van de subsidie	12
Stopzetting van de subsidie	13
De bestuurlijke geldboete	14
Wanneer kan Opgroeien een geldboete opleggen?	14
Hoe wordt het boetebedrag bepaald?	14
Hoe word je op de hoogte gebracht?	14
Wie informeren?	15
Een beslissing bij dringende noodzakelijkheid	15
Beroep of bezwaar	15
Voor een bestuurlijke maatregel kan je bezwaar aantekenen	15
Voor een bestuurlijke geldboete kan je in beroep gaan	16

WAAROM HANDHAVING?

Veel ouders vertrouwen hun kind dagelijks toe aan de kinderopvang. Opvang is voor gezinnen onmisbaar om te kunnen werken, werk zoeken of om ondersteund te worden als ouder. Voor de ontwikkeling van kinderen is veilige en kwaliteitsvolle kinderopvang essentieel. Daarom zijn er vergunnings- en subsidievoorwaarden. Opgroeien en Zorginspectie houden toezicht op de naleving van deze voorwaarden.

Als Opgroeien of Zorginspectie inbreuken vaststelt, dan volgt Opgroeien dit op. Opgroeien kan handhaven bij ernstige of bij meerdere, terugkerende inbreuken. Ook wanneer er iets ernstigs is gebeurd of wanneer de fysieke of psychische integriteit van de kinderen in gevaar is, kan Opgroeien handhaven.

DE REGELGEVING OVER HANDHAVING

Het [Decreet kinderopvang van baby's en peuters van 20 april 2012](#) regelt in hoofdstuk 6 wie de toezichthouders zijn en welke handhavingsmaatregelen Opgroeien kan nemen.

Het [Handhavingsbesluit Baby's en Peuters van 11 december 2015](#) regelt in detail welke handhaving Opgroeien kan nemen in welke situaties en hoe een handhaving moet gebeuren.

HOE GAAT OPGROEIEN DE VOORWAARDEN NA?

Opgroeien gaat na of de opvang aan de voorwaarden voldoet aan de hand van gegevens, documenten, steekproeven, verslagen van Zorginspectie, gesprekken en meldingen door burgers, instanties, en ondersteuners.

GEGEVENS EN DOCUMENTEN

Door documenten en gegevens (bv. bezettingscijfers) na te kijken, controleert Opgroeien een aantal zaken. Je klantenbeheerder kan documenten opvragen:

- bij vragen, veranderingen of bepaalde procedures;
- in sommige situaties, bv. een uittreksel strafregister na een nieuwe veroordeling, een huishoudelijk reglement na een klacht, ...

STEEKPROEVEN

Om de administratieve last bij de kinderopvang te verminderen, vraagt Opgroeien niet alle documenten systematisch op. Daarom doen we steekproeven om een aantal voorwaarden op te volgen.

Elke organisator en elke locatie komt hiervoor in aanmerking. We streven hierbij naar een voldoende representatief aantal organisatoren en locaties.

VERSLAGEN VAN ZORGINSPECTIE

Wat doet Zorginspectie?

Zorginspectie kijkt ter plaatse of je opvang aan alle vergunnings- en subsidievoorwaarden voldoet. In [dit filmpje](#) zie je hoe Zorginspectie werkt:

- Wanneer komt Zorginspectie langs en hoe vaak?
- Hoe verloopt een inspectiebezoek?
- Hoe beoordeelt Zorginspectie de pedagogische kwaliteit?
- Hoe kan je je voorbereiden op een bezoek?
- Wat doet Zorginspectie niet?

Het verslag van Zorginspectie

Na een inspectiebezoek bezorgt Zorginspectie jou een ontwerpverslag. Je hebt 14 kalenderdagen tijd om bij Zorginspectie op onjuistheden te reageren.

- Geen reactie? Na 14 dagen wordt het verslag definitief.
- Wel reactie? Zorginspectie heeft 30 kalenderdagen om de reactie te verwerken.

Het verschil tussen aandachtspunten en inbreuken

- **Inbreuk = inbreuken op de regelgeving**

De inbreuken staan in het inspectieverslag omschreven onder de 'vaststellingen'. Het zijn inbreuken op de regelgeving. Opgroeien verwacht altijd dat je inbreuken wegwerkt.

- **Aandachtspunten = ook aan te pakken**

Aandachtspunten zijn elementen die de kwaliteit van je opvang beïnvloeden. Opgroeien verwacht dat je ze aanpakt om de kwaliteit van je werking te verbeteren.

Hoe ga je aan de slag met een inspectieverslag?

Lees het verslag grondig, zodat je onmiddellijk actie kan ondernemen om zaken in orde te brengen.

Je moet als organisator zelf initiatief nemen om de inbreuken en aandachtspunten uit het inspectieverslag op te volgen, omdat je verantwoordelijk bent voor de kwaliteit in je opvang. Je bepaalt zelf hoe je aan de slag gaat met de bevindingen, binnen de grenzen van de regelgeving.

Geen inbreuken of aandachtspunten

Zijn er geen inbreuken of aandachtspunten vermeld? Dan gaan we ervan uit dat je opvang op het moment van het bezoek voldoet aan de geïnspecteerde regelgeving. Zorginspectie gaat niet altijd alle regelgeving na tijdens een inspectiebezoek.

Wel inbreuken of aandachtspunten

Ga zelf aan de slag en maak een plan van aanpak. Bezorg dit spontaan aan je klantenbeheerder.

Wat verwacht Opgroeien van je plan van aanpak?

- Een concrete en duurzame oplossing en een timing voor **elke inbreuk**. Een plan met enkel 'alles weggewerkt' is niet voldoende.
- Een onveilige of risicovolle situatie moet je meteen wegwerken. Voor andere zaken is er meer tijd.
- Heb je bewijsstukken die aantonen dat je de inbreuken hebt weggewerkt? Stuur deze dan zeker mee.

Op de website van 't Opzet, bij hulpmiddelen, vind je [een invulbaar sjabloon](#) en [een handleiding](#) die je kunnen helpen bij het opstellen van je plan van aanpak.

Wie informeren?

Informeer de ouders over de vaststellingen van Zorginspectie en je aanpak om de inbreuken weg te werken. Een open communicatie versterkt het vertrouwen van de ouders in je opvang.

HET OPVOLGINGS- EN HANDHAVINGSTRAJECT

HET VOORTRAJECT

Worden er voor het eerst inbreuken vastgesteld en geeft Zorginspectie geen advies tot handhaving? Dan Opgroeien niet onmiddellijk handhaven, tenzij concrete situaties dat toch nodig maken. Bijvoorbeeld:

- Er zijn veel inbreuken.
- Er zijn inbreuken die de veiligheid en de integriteit van de kinderen in het gedrang kunnen brengen.
- ...

Als Opgroeien niet handhaaft voor de inbreuken, dan zal de klantenbeheerder je plan van aanpak opvragen of met jou in gesprek gaan.

HET PLAN VAN AANPAK

Na ontvangst van je plan van aanpak kijkt Opgroeien je plan van aanpak na:

- Zijn alle inbreuken opgenomen?
- Is voor alle inbreuken een oplossing opgenomen en is deze oplossing voldoende?
- Is de timing realistisch en aanvaardbaar?

EEN GESPREK

Opgroeien kan je uitnodigen voor een gesprek. We bespreken dan samen met jou de inbreuken en maken afspraken om de inbreuken weg te werken.

Op basis van dit gesprek kan je jouw plan van aanpak eventueel bijsturen.

Opgroeien gaat na of:

- handhaving nodig is,
- je uitvoert wat je in het plan hebt beschreven,
- de inbreuken hiermee effectief zijn weggewerkt.

DE AANMANING

Worden er inbreuken (opnieuw) vastgesteld of zijn veel of ernstige inbreuken, dan zal Opgroeien aanmanen.

WAT IS EEN AANMANING?

De aanmaning is de eerste formele handavingsstap. Het is een aangetekende brief waarin Opgroeien je aanmaant om snel en efficiënt te handelen om de inbreuken weg te werken.

De aanmaningsbrief bevat de inbreuken en wanneer ze weggewerkt moeten worden.

Opgroeien kan in de aanmaning voorwaarden opleggen. Deze voorwaarden moet je nakomen om volgende stappen in de handhaving te vermijden.

Neem een aanmaning ernstig en ga aan de slag! Zo voorkom je dat er nog verdere handavingsstappen volgen.

EEN AANMANINGSGESPREK

Opgroeien kan je na de aanmaning uitnodigen voor een gesprek.

Dit aanmaningsgesprek heeft tot doel om:

- te luisteren naar jouw vragen en bezorgdheden en je te ondersteunen;
- na te gaan in welke mate je bereid bent de inbreuken weg te werken;

- na te gaan of je voldoende beleidsvoerend vermogen hebt om de inbreuken zo snel mogelijk en duurzaam weg te werken.

ONDERSTEUNING

Word je aangemaand, dan vraagt Opgroeien aan de ondersteuners (Mentes, Pools Gezinsopvang of VVSG) om je te contacteren zodat ze jou kunnen ondersteunen.

Je bent niet verplicht deze ondersteuning te aanvaarden als je zelf de nodige ondersteuning in huis hebt.

Weiger je de ondersteuning, dan zal je ondersteuner Opgroeien hierover inlichten.

Met vragen over de vergunnings- of subsidievoorwaarden kan je bij je klantenbeheerder terecht.

WIE INFORMEREN?

Je moet de ouders van de opgevangen of ingeschreven kinderen informeren over de aanmaning. Wees zo transparant mogelijk en geef hen ook mee wat je zal doen om de inbreuken weg te werken. Zo stel je de ouders gerust.

Bespreek ook de aanmaning en je plan van aanpak met je medewerkers. Zo zijn ze betrokken en kunnen zij helpen om alles in orde te brengen.

Opgroeien publiceert vanaf 1 juni 2023 de handhaving op de vergunningsvoorwaarden in de [Kinderopvangzoeker](#). Het lokaal bestuur en het Lokaal Loket Kinderopvang krijgen informatie over de aanmaning.

WAT NA DE AANMANING?

Opgroeien zal nagaan of je de inbreuken hebt weggewerkt. Dit kan door het opvragen van bewijsstukken of door een nieuw bezoek van Zorginspectie.

Is alles in orde?

Opgroeien zal positief evalueren maar sluit de handhaving nog niet af.

Na een tweede positieve evaluatie, als blijkt dat je de inbreuken duurzaam hebt weggewerkt, sluit Opgroeien het handhavingstraject af.

Opnieuw inbreuken?

Worden er na de aanmaning of na de eerste positieve evaluatie opnieuw inbreuken vastgesteld? Dan kan Opgroeien overgaan naar de volgende stap in de handhaving.

HET VOORNEMEN

Blijven na de aanmaning of na een eerste positieve evaluatie duurzame oplossingen uit? Opgroeien zal overgaan naar een voornemen.

WAT IS EEN VOORNEMEN?

Een voornemen is een aangetekende brief waarin Opgroeien mededeelt welke handhavingsmaatregel Opgroeien van plan is te nemen.

HET RECHT OM GEHOORD TE WORDEN

Als organisator heb je na een voornemen het recht om je standpunt uiteen te zetten.

Stuur na het voornemen dus je schriftelijke reactie tijdig naar Opgroeien.

Opgroeien kan er voor kiezen om je mondeling te horen.

Toon eventueel met bewijsstukken aan dat je bepaalde acties ondernomen hebt.

De bal ligt nu echt in jouw kamp! Los dan zeker deze inbreuken op en overtuig Opgroeien dat het niet nodig is om de beslissing te nemen.

WIE INFORMEREN?

Je moet de ouders van de opgevangen of ingeschreven kinderen informeren over het voornemen. Geef ook informatie over je aanpak om de inbreuken weg te werken. Een open communicatie versterkt het vertrouwen van de ouders in je opvang.

Opgroeien vraagt de contactgegevens van de gezinnen bij jou op en zal hen ook informeren over het voornemen. Ook het lokaal bestuur en het Lokaal Loket Kinderopvang van je gemeente worden op de hoogte gebracht.

Opgroeien publiceert vanaf 1 juni 2023 de handhaving op de vergunningsvoorwaarden in de [Kinderopvangzoeker](#).

WAT GEBEURT ER NADAT JE BENT GEHOORD?

Heb je Opgroeien kunnen overtuigen om de handhavingsmaatregel (nog) niet te nemen?

Opgroeien zal het voornemen voorlopig niet uitvoeren en brengt je hiervan op de hoogte.

We volgen jouw opvang op om na te gaan of je je beloften nakomt en of de inbreuken duurzaam zijn weggewerkt. Dit kan door het opvragen van bewijsstukken of door een nieuw bezoek van Zorginspectie.

Is alles in orde?

Opgroeien zal positief evalueren maar sluit de handhaving nog niet af.

Na een tweede positieve evaluatie, als blijkt dat je de inbreuken duurzaam hebt weggewerkt, sluit Opgroeien het handhavingstraject af.

Opnieuw inbreuken?

Stellen we na het voornemen of na de eerste positieve evaluatie opnieuw inbreuken vast? Dan kan Opgroeien alsnog de voorgenomen beslissing nemen.

DE BESLISSING TOT HANDHAVING

WELKE BESTUURLIJKE MAATREGELEN KAN OPGROEIEN NEMEN?

Wijziging van de vergunning

Opgroeien vermindert het aantal vergunde opvangplaatsen.

Dit gebeurt als een inbreuk op de vergunningsvoorwaarden op die manier weggewerkt kan worden. Bijvoorbeeld: als je infrastructuur niet meer voldoet voor het aantal plaatsen waarvoor je vergund was.

Schorsing van de vergunning

Je moet de opvang sluiten voor de periode van de schorsing.

Wanneer kan Opgroeien je vergunning schorsen?

- Als de inbreuk op korte termijn opgelost kan worden;
- Uit voorzorg: er is een gebeurtenis of een risico waaruit blijkt dat de veiligheid en de gezondheid van de kinderen in gevaar is of zou kunnen zijn.
- Als je toezicht weigert: als je Zorginspectie geen toegang verleent of als je nalaat om de gevraagde bewijsdocumenten aan Opgroeien te bezorgen.

Opheffing van de vergunning

Je moet de opvang definitief sluiten.

Wanneer kan Opgroeien je vergunning opheffen?

- Als je de inbreuk niet op korte termijn oplost of kan oplossen;
- Als je de inbreuk niet binnen de schorsingstermijn oplost;

- Als je op basis van onjuiste gegevens een vergunning kreeg.

Terugvorderen van de subsidie

Je moet de subsidie terugbetalen.

Wanneer kan Opgroeien je subsidie terugvorderen?

- Als je de subsidievoorwaarden niet naleeft;
- Als je de subsidie niet gebruikt voor het doel waarvoor ze betaald wordt;
- Als je het toezicht op de subsidie verhindert.

Verminderen van de subsidie

Wanneer kan Opgroeien je subsidieerbare opvangplaatsen verminderen?

- Als een inbreuk op de subsidievoorwaarden zo weggewerkt kan worden;

Voorbeeld: je haalt je bezetting niet voor het aantal subsidieerbare plaatsen. Opgroeien kan dan dat aantal verminderen, waardoor je de bezetting wél haalt.

- Als Opgroeien beslist om je vergunning te wijzigen of op te heffen en als het aantal vergunde plaatsen daardoor lager wordt dan het aantal subsidieerbare plaatsen;
- Als je onjuiste gegevens verstrekt over de subsidievoorwaarden.

Voorbeeld: je geeft te veel prestaties door en een deel komt dus niet overeen met de werkelijkheid.

- Als blijkt dat de inbreuk vroeger ook al bestond, wordt een vermindering gecombineerd met een terugvordering.

Schorsing van de subsidie

Je krijgt tijdelijk geen subsidie.

De schorsing loopt tot een concrete datum. Opgroeien houdt daarbij rekening met de termijn die nodig is om de inbreuk weg te werken. Lukt dit niet? Dan kan de schorsing eventueel omgezet worden in een stopzetting.

Wanneer kan je subsidie geschorst worden?

- Als een inbreuk van de subsidievoorwaarden op korte termijn weggewerkt kan worden;
- Uit voorzorg: als er ernstige indicaties zijn dat de subsidievoorwaarden niet nageleefd worden;
- Als je het toezicht verhindert op de subsidievoorwaarden;

- Als de enige vergunning geschorst is;
- Als je onjuiste gegevens gebruikt.

Stopzetting van de subsidie

Opgroeien zal je geen subsidies meer betalen. De beslissing vermeldt duidelijk wanneer dit ingaat.

Wanneer kan je subsidie stopgezet worden?

- Als een inbreuk van de subsidievoorwaarden niet op korte termijn weggewerkt kan worden;
- Als de inbreuk die aan de basis lag voor schorsing niet weggewerkt werd binnen de vooropgestelde termijn;
- Als er na een beslissing tot terugvordering niet genoeg garanties zijn dat je de voorwaarden zal naleven;
- Als blijkt dat je de subsidies onterecht hebt gekregen of hebt gefraudeerd.
Voorbeeld: je hebt de contracthouder (meestal de ouder) aangezet om onjuiste gegevens door te geven.

Als je subsidie wordt stopgezet, brengt Opgroeien de ouders van de opgevangen en ingeschreven kinderen op de hoogte van deze beslissing.

DE BESTUURLIJKE GELDBOETE

Wanneer kan Opgroeien een geldboete opleggen?

- Als je het toezicht verhindert of als je kinderopvang organiseert zonder vergunning;
- **Boete: van 1.000 tot 100.000 euro.**
- Als je de voorwaarden uit de regelgeving niet naleeft;
- **Boete: van 250 tot 100.000 euro.**

Kreeg je minder dan 3 jaar geleden al eens een boete? Dan val je in herhaling en verhoogt het minimumbedrag van de boete.

- Als je het toezicht verhindert of als je kinderopvang organiseert zonder vergunning;
- **Boete: van 2.000 tot 100.000 euro.**
- Als je de voorwaarden uit de regelgeving niet naleeft;
- **Boete: van 500 tot 100.000 euro.**

Hoe wordt het boetebedrag bepaald?

Opgroeien houdt rekening met:

- de ernst van de feiten;
- de omstandigheden;
- hoe vaak de inbreuk werd gepleegd of hoe lang;
- het verband met het aantal vergunde of gesubsidieerde opvangplaatsen;
- het totale subsidiebedrag dat je van Opgroeien krijgt voor de kinderopvang.

HOE WORD JE OP DE HOOGTE GEBRACHT?

Opgroeien bezorgt je de beslissing altijd via e-mail en met een aangetekende brief.

WIE INFORMEREN?

Je moet de ouders van de opgevangen of ingeschreven kinderen informeren over de beslissing.

Opgroeien zal de gezinnen van de ingeschreven en opgevangen kinderen ook actief informeren over de beslissing, als deze beslissing rechtstreekse gevolgen voor hen heeft. Ook het lokaal bestuur en het lokaal loket kinderopvang van je gemeente worden op de hoogte gebracht.

Opgroeien publiceert vanaf 1 juni 2023 de handhaving op de vergunningsvoorwaarden in de [Kinderopvangzoeker](#).

EEN BESLISSING BIJ DRINGENDE NOODZAKELIJKHEID

Opgroeien kan de aanmaning en het voornemen overslaan als:

- de veiligheid of de gezondheid van de kinderen mogelijk ernstig gevaar loopt;
- de inbreuken niet kunnen worden weggewerkt, bv. bij een strafrechtelijke veroordeling .

Opgroeien neemt dan een beslissing wegens dringende noodzakelijkheid.

Opgroeien kan je vooraf contacteren om je standpunt te horen.

BEROEP OF BEZWAAR

Je hebt het recht om de beslissing van Opgroeien te betwisten.

Voor een bestuurlijke maatregel kan je bezwaar aantekenen

Dit kan je doen bij Opgroeien. Het bezwaar wordt doorgestuurd naar de Adviescommissie voor voorzieningen van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Deze Commissie gaat na of Opgroeien de juiste beslissing nam of niet.

In de beslissing die je van Opgroeien krijgt staat wat je moet doen om bezwaar in te dienen.

Is je bezwaar ontvankelijk, dan wordt de uitvoering van de beslissing tijdelijk on-hold gezet. Bijvoorbeeld: de opvang kan in afwachting van de behandeling van het bezwaar tijdelijk terug open bij een opheffing.

Let op! Dit is niet zo bij een beslissing bij dringende noodzakelijkheid. Dan wordt de beslissing wel uitgevoerd in afwachting van de behandeling van het bezwaar. Bijvoorbeeld: de opvang die geschorst werd bij dringende noodzakelijkheid blijft dicht tijdens de behandeling van het bezwaar.

Voor een bestuurlijke geldboete kan je in beroep gaan

De **Raad van State** oordeelt of Opgroeien de juiste beslissing nam.

In de beslissing die je van Opgroeien krijgt staat wat je moet doen om beroep aan te tekenen.

Kijk op www.raadvst-consetat.be. Ga naar 'Procedure > Bestuursrechtspraak'.

